

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
«13» априль 2020 ел

г. Альметьевск

КАРАР
№ 444

2020-2022 елларга Әлмәт
муниципаль районында хезмәт
шартларын яхшырту һәм
саклауның муниципаль
программасын раслау турында

«Татарстан Республикасында хезмәтне саклау турында» 1997 елның 10 декабрендәге 1417 номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, хезмәтне саклау өлкәндә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру максатларында, Әлмәт муниципаль районы Ижтимагый советының 2016 елның 02 декабрендәге 4 номерлы беркетмәсен карап,

БАШКАРМА КОМИТЕТ КАРАР БИРӘ:

1. 2020-2022 елларга Әлмәт муниципаль районында хезмәт шартларын яхшырту һәм саклауның муниципаль программасын расларга (алга таба - Программа) (1 нче күшүмтә).
2. Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Финанс-бюджет палатасына (Шәйдүллина 3.Р.) 2020 елда программада карапланган чараларны үткәрүгә, Әлмәт муниципаль районы бюджетыннан әлеге максатларга җибәрелә торган акчалар чикләндә мөмкинлекләрне исәпкә алыш һәм 2021 һәм 2022 елларга бюджет формалаштырганда, Программаны тормышка ашыру өчен финанс чаралары бүлеп бирүне күздә тотарга тәкъдим итәргә.
3. Район Башкарма комитетының хокук идарәсенә (Ханнанова Ә.Б.) әлеге каарны «Альметьевский вестник» газетасында бастырып чыгарырга, Татарстан Республикасы хокукий мәғълүматының рәсми порталында (PRAVO.TATARSTAN.RU) урнаштырырга.
4. Әлеге каар рәсми басылып чыкканнан соң үз көченә керә.
5. Әлеге каарның үтәлешен контролъдә ту туны район Башкарма комитеты житәкчесенең төзелеш буенча урынбасары Д.В. Косаревка йөкләргә.

Район
Башкарма комитеты житәкчесе

М.Н. Гирфанов

Әлмәт муниципаль районы
Башкарма комитетының
«13 » август 2020 ел № 444
каары белән расланган
1 нче күшүмтә

**2020-2022 елларга Әлмәт муниципаль
районында хезмәт шартларын яхшырту
һәм саклауның муниципаль программысы**

Әлмәт, 2020

**2020-2022 елларга Әлмәт муниципаль
районында хезмәт шартларын яхшырту
һәм саклауның муниципаль программысы
Паспорты**

Программаның исеме	2020-2022 елларга Әлмәт муниципаль районда хезмәт шартларын яхшырту һәм саклауның муниципаль программысы (алга таба – Программа).
Программаның эшләү өчен нигез	- Россия Федерациясе Хезмәт кодексы; - 1997 елның 10 декабрендәге «Татарстан Республикасында хезмәтне саклау турында» N1417 номерлы Татарстан Республикасы Законы.
Муниципаль заказчы-координатор	Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты. Әлмәт муниципаль районының хезмәтне саклау буенча координация советы.
Программаның төп эшләүчеләре	Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты.
Программаның башкаручылар	Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты Хезмәтне саклау буенча Координация советы, Әлмәт муниципаль районы предприятиеләре һәм оешмалары (килешү буенча).
Программаның максаты:	Куркынычсызлық һәм гигиена таләпләренә җавап бирә торган хезмәт шартлары һәм аларны саклау өлкәсендә дәүләт гарантияләрен һәм хокукый яклауны тәэмин итү.
Программаның бурычлары	- заманча технологияләр нигезендә хезмәтне саклау хезмәткәрләрен өзөрләү; - хезмәтне саклауны мәгълүмати тәэмин итү һәм пропагандалау.
Программаның тормышка ашыру вакыты һәм этаплары	2020-2022 еллар.
Программаның финанслау күләмнәре һәм чыганаклары	- Әлмәт муниципаль районы бюджеты хисабына муниципаль программаны финанслауның гомуми күләме 60,0 мең сум тәшкил итә, шул исәптән: 2020 елда - 60,0 мең сум; 2021 елда – 0,0 мең сум; 2022 елда – 0,0 мең сум. Искәрмә: курсәтелгән чыганаклардан бүләп бирелгән акчалар күләме фаразлау характеристында була һәм, программалы чараптар исемлеген, аларны гамәлгә ашыру срокларын һәм этапларын ирешелгән нәтижәләр нигезендә төгәлләштерүне исәпкә алып, билгеләнгән тәртиптә жирле бюджет мөмкинлекләрен исәпкә алып, ел саен төзәтмәләр кертергә тиеш.
Программаның гамәлгә ашыруның көтелә торган	1. Социаль нәтижә: - житештерү травматизмы һәм һөнәри авырулар дәрәжәсен киметү: - заарлы һәм куркыныч житештерү факторлары

нәтижәләре һәм нәтижәлелек курсөткечләре	<p>йогынтысыннан хезмәткәрләрне яклау дәрәҗәсен арттыру;</p> <ul style="list-style-type: none"> - уңайсыз хезмәт шартларында эшләүче хезмәткәрләр санын кыскарту; - хезмәткәрләргә имин хезмәт шартлары тәэммин итүгә конституциячел хокукны гамәлгә ашыру. <p>2. Икътисадый нәтижә:</p> <ul style="list-style-type: none"> - производства бәхетсезлек очрактарыннан, житештерү бәйле авырулардан, һәнәри авырулардан зыян күргән хезмәткәрләрнең сәламәтлеген торғызуға матди чыгымнары киметү; - производства бәхетсезлек очрактары һәм һәнәри авырулар нәтижәсендә хезмәткәрләргә китерелгән зыянны каплауга чыгымнары киметү; - производства бәхетсезлек очрактары һәм һәнәри авырулар нәтижәсендә хезмәткәрләргә китерелгән зыянны каплауга чыгымнары киметү; - хезмәтнең заарлы һәм куркыныч шартларында, авыр хезмәт шартлары булган эш өчен ташламалар һәм компенсацияләр бирүгә чыгымнары киметү; - производства имгәнүләр яки һәнәри авыру нәтижәсендә инвалидлық дәрәҗәсeneң кимүе. <p>3. Экологик нәтижә:</p> <ul style="list-style-type: none"> - технологик процессларны, жиһазларны камилләштерү нәтижәсендә әйләнә-тирә мохиткә заарлы матдәләр чыгарып ташлаулар булмау. <p>4. Бюджет нәтижәсе Программаны гамәлгә ашыру қысаларында чарапарга юнәлдерелгән чыгымнарың нәтижәлелеген арттырудан гыйбарәт.</p>
Программаның үтәлешен тикшереп торуны оештыру системасы	Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты, Әлмәт муниципаль районы башкарма комитетының хезмәтне саклау буенча Координацион советы.

1.Проблеманың әчтәлеге һәм аны программа-максатчан ысул белән хәл итү кирәклеген нигезләү.

Бүген хезмәтне саклау - дәүләтнең социаль - хезмәт өлкәсендә һәм социаль сәясәтенең төп институтларының берсе, ул социаль, техник, оештыру, икътисадый һәм хокукый факторларның катлаулы комплексы йогынтысында формалаша.

Программаны Әлмәт муниципаль районында муниципаль берәмлек дәрәҗәсендә эшләү һәм гамәлгә ашыру кирәклеген билгеләүче мәһим фактор булып халыкның тормыш сыйфатын яхшырту һәм сәламәтлеген һәм эшкә сәләтлелеген саклау өлешендә өлөгө проблеманың социаль әһәмияте тора.

Программа хезмәт эшчәнлеге процессында хезмәткәрләрнең гомерен һәм сәламәтлеген саклау таләпләренә җавап бирә торган хезмәт шартларын тәэммин итү, эшләүчеләрнең дәүләт гарантияләрен һәм хезмәтне саклау өлкәсендә дәүләт сәясәтенең төп юнәлешләрен гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән.

Эш урыннарында сәламәт һәм имин хезмәт шартлары тудыру жәмгыятынен социаль-икътисадый иминләгендә зур йогынты ясый.

Шул ук вакытта төзелеш, эшкәрту производстволары, авыл хужалығы тармаклары оешмаларында производство травматизмы дәрәҗәсе житди

проблема булып кала, анда зыян күрүчеләрнең саны 100 кешегә исәпләгендә уртача күрсәткечләрдән югарырак.

Әлмәт муниципаль районы житештерүендә бәхетсезлек очракларының күпчелегенең сәбәпләрен һәм шартларын анализлау күрсәткәнчә, аларның килеп чыгуына ярдәм итүче факторлар: - куркынычсыз хезмәт шартларын тәэммин итүдә эш бирүчеләрне стимуллаштыруга, шул исәптән хезмәт шартлары һәм хезмәтне саклау буенча эшләрне оештыруны сертификацияләү буенча эш урыннарын махсус бәяләүгә карата нәтижәле икътисади механизмнар булмау; күпчелек оешмаларда бигрәк тә кече бизнесның, эш урыннарында хезмәт шартлары торышын контролльдә тотмау һәм хезмәткәрләрнең һөнәри авыруын кисәту буенча нәтижәле профилактик эшнәң булмавы; башлангыч һәм периодик медицина тикшерүләре барышында хезмәткәрләрнең һөнәри авыруларының иртә билгеләре түбән булуы, бу эшкә яраклы халыкның житештерү-билгеләнгән авыруы артуга китерә; оешма житәкчеләре һәм белгечләрендә һәм шәхси эшмәкәрләрдә хокукий белемнәрнең житәрлек дәрәҗәдә булмавы, шулай ук хезмәткәрләрнең хезмәт законнары өлкәсендә хәбәрдарлыгы начар булуы, бу Россия Федерациясе Хезмәт кодексы нормаларын күпсанлы бозуларга китерә.

Районда хезмәтне саклау буенча Координацион совет уңышлы гына эшләп килә. Координация советы утырышларында Житештерү травматизмы, укыту, хезмәт шартларын махсус бәяләү, хезмәт шартларын яхшырту һәм хезмәтне саклау муниципаль программының эшләү һәм кабул итү мәсьәләләре карала, производства бәхетсезлек очракларына юл куйган предприятие житәкчеләре тыңлау өчен чакырыла.

Производства имгәнүнен сәбәпләрен анализлап, төп сәбәпләрнең элеккән булуын күрәбез:

- хезмәт һәм житештерү дисциплинасын бозу;
- куркынычсыз хезмәт шартларына өйрәтүдә житешсезлекләр.

2. Программаның максатлары һәм бурычлары

2.1. Программаның максаты: куркынычсызылык һәм гигиена таләпләренә җавап бирә торган хезмәтне саклауга һәм саклауга дәүләт гарантияләрен тәэммин итү, шулай ук шәһәр һәм районның эшкә яраклы халкының тотрыкли югары хезмәт активлыгын саклап калу өчен уңай шартлар тудыру.

2.2. Программаның Бурычлары:

2.2.1. Алдынгы технологияләр нигезендә хезмәтне саклау буенча хезмәткәрләрне укыту.

2.2. Массакүләм мәгълүмат чараларында хезмәтне саклау мәсьәләләрен пропагандалау (оператив мәгълүмат, хезмәтне саклау буенча норматив документларны бастырып чыгару һ.б.).

2.3. Программаның максатлары һәм бурычлары киселешендә нәтижәләрне бәяләү индикаторлары.

Күелган бурычларны хәл итүнен нәтижәлелеге түбәндәгә индикаторлар дәрәҗәсенә ирешүдә чагыла:

2.3.1. Алдынгы технологияләр нигезендә хезмәтне саклау буенча хезмәткәрләрне укыту.

Күелган бурычларны хәл итү нәтижәсе булып «жирле үзидарә органнары житәкчеләренең һәм белгечләренең хезмәтне саклау буенча укуларын узган саны – 30 кеше» индикаторына ирешү тора.

2.3.2. Массакүләм мәгълүмат чараларында хезмәтне саклау мәсьәләләрен пропагандалау. «Производства имгәнүләр һәм бәхетсезлек

очракларының дәрәжәсөн 15% ка киметү» индикаторының әһәмиятен хәл итү нәтижәсө булып тора.

2.3.3. Производства имгәнүләр һәм бәхетсезлек очраклары дәрәжәсенең 15% ка кимүе күзәтелә.

2.4. Программаны тормышка ашыру вакыты: 2020-2022 еллар.

БӘЯЛӘҮ МАКСАТЛАРЫ, БУРЫЧЛАРЫ, ИНДИКАТОРЛАРЫ
Программа нәтижәләре һәм программа чаралары буенча финанслау

Таблица

Максат исеме	Бурый исеме	Төп чаралар исеме	Башкаручылар	Төп чараларны үтәү вакыты	Ахыргы нәтижәләре бәяләү индикаторлары (бер. үлчәү)	Индикаторлар әһәмияте			Финанслау чыганагын курсател финанслау (мен сүм)		
						2020 ел	2021 ел	2022 ел	2020 ел	2021 ел	2022 ел
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Күркүнчсизләк һәм гигиена таләпләрен тәэмин итә торган хезмәтне саклауга һәм хезмәт шартларына дәүләт гарантияләрен тәэмин итү	Заманча технологияләр нигезендә хезмәтне саклау хезмәткәрләрен әзерләү; Хезмәтне саклауны мәгълүмати тәэмин итү һәм пропагандалау	Хезмәтне саклау буенча жирле үзидарә органнары житәкчеләрен һәм белгечләрен уқытуны оештыру Массакүләм мәгълүмат чараларында хезмәтне саклау мәсьәләләрен пропагандалау (хезмәтне саклау буенча норматив документларның оператив мәгълүматын бастырып чыгару һ.б.)	Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты	2020-2022 еллар	Житәкчеләр һәм белгечләр (кеше) укуын узган кешеләр саны Житештерү травматизмы һәм бәхетсезлек очраклары дәрәҗәсенен кимүе %	10	10	10	60,0		

3. Программаны финанслау күләмнәре һәм чыганаклары

Муниципаль программа чаралары Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы бюджеты хисабына тормышка ашырыла. 2020-2022 елларга Программаны финанслау күләме 60 мең сум тәшкил итә, шул исәптән: 2020 елда-60,0 мең сум; 2021 елда-0,0 мең сум; 2022 елда-0,0 мең сум.

Искәрмә: финанслау күләме фаразланган характерда һәм жирле бюджет мөмкинлекләрен исәпкә алып, ел саен төзәтмәләр кертергә тиеш.

4. Программаны тормышка ашыру белән идарә итү һәм аның үтәлешен контролъдә тоту

Программаны тормышка ашыру белән идарәне муниципаль заказ бирүче – программаның координаторы-Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты башкара.

Муниципаль заказчы – программаның координаторы:

- максатчан индикаторларны, программа чараларын тормышка ашыру чыгымнарын, программаны тормышка ашыру механизмын һәм аны башкаручыларны әзерләү һәм аныклау эшчәнлеген координацияләүне гамәлгә ашыра;
- ел саен программаны тормышка ашыру буенча эшләрнең барышы һәм билгеләнгән тәртиптә финанс чараларын куллануның нәтижәлелеге турында мәгълүмат жибәрә.

Программаны гамәлгә ашыру гамәлдәге законнар нигезендә муниципаль ихтыяжлар өчен продукция (хезмәт күрсәтүләр) сатып алу һәм жибәрүгә муниципаль контрактлар (шартнамәләр) нигезендә гамәлгә ашырыла.

5. Программаны тормышка ашыруның көтелгән соңғы нәтижәләре

Программа куелган максатларга ирешүне тәэммин итә торган оештыру, методик, санитар – гигиена, укыту – пропаганда, житештерү һәм башка чараларның бердәм комплексы буларак формалаштырылган һәм тормышка ашырыла.

Программаны эшләгендә программа чараларын гамәлгә ашырганда социаль нәтижәгә ирешү өчен бер үк вакытта ориентлашкан вакытта аны тормышка ашыру чыгымнарын оптимальләштерүгә аерым игътибар бирелде.

Нәтижәләргә ирешүнең нәтижәлелеге тормыш сыйфаты индикаторларының ин чик күрсәткечләренә ирешү белән билгеләнә:

- жирле үзидарә органнары житәкчеләренең һәм белгечләренең хезмәтне саклау буенча укуларын колачлау;

- Житештерү травматизмы дәрәҗәсенең кимүе;

Программаның социаль нәтижәлелеге түбәндәгә күрсәткечләр белән бәяләнә:

- Житештерү травматизмы һәм һөнәри авырулар дәрәҗәсен киметү;
- хезмәткәрләрне заарлы һәм куркыныч житештерү факторларыннан саклау дәрәҗәсен күтәрү;
- начар хезмәт шартларында эшләүче хезмәткәрләр санын киметү;
- эш бирүчеләрнең хезмәтне саклау проблемаларына күбрәк игътибарын жәлеп итү;

- шәһәр һәм район оешмаларында хезмәтне саклау буенча белгечләр санын арттыру.

Икътисадый нәтижәлелек:

-производства бәхетсезлек очракларыннан, житештерү-билгеле авырулардан, һәнәри авырулардан зыян күргән хезмәткәрләрнең сәламәтлеген торғызуга матди чыгымнарны киметү;

- производства бәхетсезлек очраклары һәм һәнәри авырулар нәтижәсендә хезмәткәрләргө китерелгән зыянны каплау чыгымнарын киметү;

- заарлы һәм куркыныч хезмәт шартларында, авыр хезмәт шартлары булган эш өчен ташламалар һәм компенсацияләр бирүгә чыгымнарны киметү;

- эш вакытын югалтуларны киметү һәм табыш күләмен арттыру хисабына хезмәт житештерүчәнлеген арттыру;

- хезмәт шартларын яхшырту хисабына кадрларның агымын киметү.

Хезмәт шартларын һәм хезмәтне саклауны яхшырту буенча чарапарны гамәлгә ашыручи оешмалар шулай ук гамәлдәге закон таләпләрен бозган өчен штрафларны кыскарту хисабына икътисади нәтижә алалар.

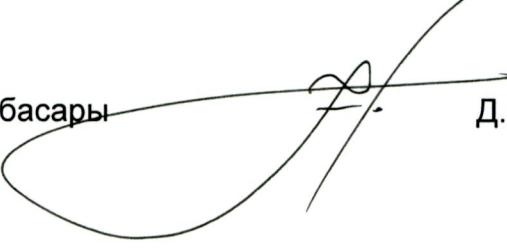
Программаны тормышка ашыру халыкның үлем дәрәҗәсөн киметү өчен үңай шартлар тудыра, бигрәк тә эшкә яраклы яштә.

Программа үтәлешенең экологик нәтижәсе-технологик процессларны камилләштерү нәтижәсендә әйләнә-тирә мохиткә заарлы матдәләр чыгарылмау, шулай ук искергән станокларны һәм жайламаларны үз вакытында контролъдә тоту һәм алыштыру.

Бюджет эффекты программаны гамәлгә ашыру кысаларында чарапарга юнәлдерелгән чыгымнарның нәтижәлелеген арттырудан гыйбарәт.

Программа чарапары исемлеге, аларны үтәү срокларын, күләмнәрен һәм финанслау чыганакларын курсәтеп, программаның 1 нче күшымтасында курсәтелгән.

Район Башкарма комитеты
житәкчесенең төзелеш буенча урынбасары

Д.В. Косарев

2020-2022 елларга Әлмәт муниципаль районында хезмәт шартларын яхшырту һәм саклауның муниципаль программасына 1 нче күшымта

Программа чаралары исемлеге

Н пп	Программа чараларының исеме	Башкаручы	Программ аны үтәү вакыты	Финанслау чыганагы	Чыгымнар суммасы еллар буенча (сум)			
					2020 ел	2021 ел	2022 ел	Финанслау чыганагы
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Хезмәтне саклау буенча жирле үзидарә органнары житәкчеләрен һәм белгечләрен уқытуны оештыру	Әлмәт муниципаль районаны башкарма комитеты	2020-2022 еллар	Жирле бюджет	60,0	0.0	0.0	Жирле бюджет
2.	Массакүләм мәғълүмат чараларында хезмәтне саклау мәсьәләләрен пропагандалау (оператив мәғълүматны бастыру, баннерлар урнаштыру һ.б.)	Әлмәт муниципаль районаны башкарма комитеты, Хезмәтне саклау буенча Координацион совет	2020-2022 еллар	Финансламыйча	-	-	-	Чаралар оештыру характерында
3.	Әлмәт муниципаль районында хезмәтне саклау айлығын оештыру һәм үткәрү	Әлмәт муниципаль районаны башкарма комитеты, Хезмәтне саклау буенча Координацион совет	2020-2022 еллар	Финансламыйча	-	-	-	Чаралар оештыру характерында

1	2	3	4	5	6	7	8	9
4.	Хезмәтне саклау буенча иң яхшы эш оештыруга, хезмәтне саклау буенча иң яхшы белгечә республика конкурсларында Әлмәт муниципаль районы оешмаларының һәм учреждениеләренең катнашуын тәэммин итү	Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты	2020-2022 еллар	Финансламыйча	-	-	-	Чаралар оештыру характерында
5.	Хезмәтне саклау буенча Координацион совет эшен оештыру, утырышлар уздыру	Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты, Хезмәтне саклау буенча Координацион совет	2020-2022 еллар	Финансламыйча	-	-	-	Чаралар оештыру характерында
6.	Производства бәхетсезлек очракларына юл күйган предприятие житәкчеләрен хезмәтне саклау буенча Координацион совет утырышына чакыру (төркемле, үлем белән тәмамланган, авыр нәтижәләр белән)	Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты, Хезмәтне саклау буенча Координацион совет	2020-2022 еллар	Финансламыйча	-	-	-	Чаралар оештыру характерында

1	2	3	4	5	6	7	8	9
7.	Әлмәт муниципаль районы оешмалары житәкчеләре һәм белгечләре катнашында семинарлар, киңәшмәләр, «түгәрәк ёстәлләр», «хезмәтне саклау көннәре» уздыру	Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты, Хезмәтне саклау буенча Координацион совет	2020-2022 еллар	Финансlamыйча	-	-	-	Чарапар оештыру харәктерында
8.	Ел саен үткәрелә торган «Бөтәндөнья хезмәтне саклау көне»н үткәру	Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты, Хезмәтне саклау буенча Координацион совет	2020-2022 еллар	Финансlamыйча	-	-	-	Чарапар оештыру харәктерында
9.	Әлмәт муниципаль районы халкына оешмаларда хезмәт шартлары һәм хезмәтне саклау торышы турында хәбәр иту	Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты, Хезмәтне саклау буенча Координацион совет	2020-2022 еллар	Финансlamыйча	-	-	-	Чарапар оештыру харәктерында
10.	Производства бәхетсезлек очракларын тикшерүдә катнашу	Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты, Хезмәтне саклау буенча Координацион совет	2020-2022 еллар	Финансlamыйча	-	-	-	Чарапар оештыру харәктерында

1	2	3	4	5	6	7	8	9
11.	50 кешедән ким булган хезмәтне саклау хезмәтләре эшендә предприятиеләргә һәм оешмаларга консультатив ярдәм күрсәту	Әлмәт муниципаль районы башкарма комитеты, Хезмәтне саклау буенча Координацион совет	2020-2022 еллар	Финансlamыйча	-	-	-	Чаралар оештыру характерында
12.	Хәвеф тәркеме хезмәткәрләренә (транспорт предприятиеләре хезмәткәрләре, хезмәт күрсәтү өлкәсе, Сәүдә, сәламәтлек саклау h. б.) сезонлы гриппка карши вакцинация үткәруне активлаштыруга ярдәм күрсәту)	Хезмәтне саклау буенча Координацион Совет. Әлмәт муниципаль районы сәламәтлек саклау идарәсе	2020-2022 еллар	Финансlamыйча	-	-	-	Чаралар оештыру характерында
13.	Хәвеф тәркеменә кермәгән сәнәгать предприятиеләре хезмәткәрләренә сезонлы гриппка карши вакцинация үткәруне активлаштыруга ярдәм күрсәту	Хезмәтне саклау буенча Координацион Совет. Әлмәт муниципаль районы сәламәтлек саклау идарәсе	2020-2022 еллар	Финансlamыйча	-	-	-	Чаралар оештыру характерында
14.	Район оешмаларында хезмәт шартларын махсус бәяләүне үткәруне активлаштыруга ярдәм күрсәту.	Хезмәтне саклау буенча Координацион Совет	2020-2022 еллар	Финансlamыйча	-	-	-	Чаралар оештыру характерында